

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete I, 15hp
– avancerad nivå

Flerspråkighet i klassrummet

*En kvalitativ undersökning om hur lärare arbetar i
ett flerspråkigt klassrum*

*Författare: Kobra Eliassi
Handledare: Nina Ernst
Examinator: Jon Helgason
Termin: HT19
Ämne: Svenska
Nivå: Avancerad nivå
(grundlärarprogrammet)
Kurskod: 4GN01E*

Abstract

Syftet med denna studie är att undersöka lärares uppfattningar om flerspråkighet samt hur de arbetar för att stödja flerspråkiga elevers kunskapsutveckling. Tidigare forskning visar att flera olika metoder kan användas för att inkludera samt stötta flerspråkiga elever i klassrummet. En av dessa metoder är att använda elevernas egna modersmål som resurs i undervisningen. I studien har intervjuer gjorts med tre verksamma grundskollärare i årskurs 6 på tre skolor samt två SVA-lärare. Resultatet från studien visar att de vanligaste undervisningsmetoderna är bilder, kroppsspråk, IT, appar, böcker, filmer och elevernas egna modersmål. Transspråkande i klassrummet var den metod som lyftes fram som en språk- och kunskapsutvecklande metod. Studien visar också att lärarna i grunden är positiva till flerspråkiga elevers modersmålsundervisning och flerspråkighet.

Nyckelord

Flerspråkighet, modersmålsundervisning, transspråkande, undervisningsmetoder.

Keyword

Multilingualism, home language instruction, translanguaging, teaching methods

English Title

Multilingualism in the classroom. A qualitative study of how teachers work in a multilingual classroom

Tack

Stort tack till alla deltagare som tog sig tid för att medverka i min studie. Jag vill även tacka min handledare Nina Ernst för allt stöd och goda råd som jag fått under skrivprocessen.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	<i>Syfte och frågeställning</i>	2
2	Teoretiska utgångspunkter	2
3	Tidigare forskning	3
3.1	<i>Att använda modersmålet som resurs</i>	4
3.2	<i>Transspråkande</i>	5
3.3	<i>Kommunikation och samspel</i>	9
3.4	<i>Uppgifter som kräver interaktion</i>	10
3.5	<i>Digitala hjälpmedel</i>	11
4	Metod och material	12
4.1	<i>Val av metod</i>	12
4.2	<i>Metodkritik</i>	13
4.3	<i>Etiska riktlinjer</i>	13
4.4	<i>Genomförande</i>	14
5	Resultat och analys	14
5.1	<i>Transspråkande i klassrummet</i>	14
5.2	<i>Modersmålet som resurs</i>	16
5.3	<i>Lärarnas olika arbetsmetoder i undervisningen</i>	17
6	Diskussion och slutsatser	18
6.1	<i>Synen på flerspråkighet</i>	19
6.2	<i>Undervisningsmetoder i det flerspråkiga klassrummet</i>	19
6.3	<i>Slutord</i>	21

Bilagor

Bilaga 1 Informationsbrev

Bilaga 2 Intervjufrågor

1 Inledning

Som 11-åring när jag kom till Sverige för 22 år sedan, placerades jag i en klass med bara svenska elever. Det var en utmaning att inte kunna språket för utan språket kan man inte kommunicera eller samspeka med varandra. Jag upplevde att huvudansvaret låg på mig som elev då. Det egna modersmålet fick inte användas och jag erbjöds inte heller någon modersmålsundervisning, men idag är det inskrivet i skollagen (SFS 2010). Genom åren har det svenska samhället blivit allt mer etniskt och språkligt heterogent. År 2019 är klassrumsmiljön i Sverige på många håll flerspråkig. Många nyanlända har svårigheter med skolarbetet (Cummins 2017:19). Statistik från Skolverket (2018) visar också att flerspråkiga elever uppfyller målen i årskurs 6 sämre än elever med svenska som förstaspråk.

Denna prognos gav mig en tankställare. Skolan är skyldig att ge alla elever en likvärdig utbildning och anpassa undervisningen till varje elevs behov och förutsättningar: ”Undervisningen ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper” (Skolverket 2011:8). Varför uppfyller flerspråkiga elever målen sämre och vad beror det på? Har utvecklingen gått för fort? Genom den ökande mångfalden i samhället vilar ett stort ansvar på pedagogerna i skolan; hur de väljer att arbeta med flerspråkiga elevers språkutveckling.

Skollagen (SFS 2010:800) säger också att elever i grundskolan som har en vårdnadshavare med annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning om språket används i vardagen. Modersmålsundervisningen liknar svenskundervisningen men med en lärare som kan modersmålet flytande. I *Transspråkande i praktik och teori* (2017) skriver Gudrun Svensson att flerspråkiga elever oftast skäms för sin kulturella bakgrund och ofta därför vill inte delta i modersmålsundervisning för att de inte vill sticka ut i klassrummet och känna sig annorlunda från resten av klassen (Svensson 2017:85). En större kunskap om flerspråkighet och hur denna kan bli en tillgång istället för ett hinder är viktigt för framtidens blivande lärare då de kommer att möta dessa elever i sin undervisning. Det är angeläget att få mer kunskap om hur en lärare ska gå tillväga för att utveckla dessa elevers förmåga att

lära sig det svenska språket. Därför handlar denna uppsats om hur lärare arbetar med flerspråkiga elevers språkutveckling i årskurs 6 för att inkludera dem i svenskundervisningen.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är dels att undersöka och analysera vilka undervisningsmetoder lärare använder sig av för att stödja flerspråkiga elevers kunskapsutveckling, dels att diskutera flerspråkighet som en tillgång eller ett hinder.

Studiens frågeställningar är:

- Vilka synsätt på flerspråkighet i klassrummet framkommer?
- Vilka metoder använder lärare för att stötta flerspråkiga elever i deras kunskapsutveckling?

2 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras den sociokulturella teorin som är studiens teoretiska ram. Den sociokulturella teorin är baserad på den ryska psykologen Lev Vygotskijs tankar om språkets betydelse för tänkande och lärande. Enligt Vygotskij utvecklar barn sitt vardagsspråk genom spontana vardagliga sammanhang (Säljö 2014:302–303). Studiens tolkningsbakgrund utgår från detta sociokulturella perspektiv, vilket betyder att sociala samspel ses som utgångspunkten för lärande och utveckling. Kunskap är inte något som överförs mellan människor utan istället något vi deltar i. Resultatet från studiens intervjuer kommer därför att tolkas utifrån detta perspektiv (Lundgren m. fl. 2014:307).

Jim Cummins är internationell forskare inom flerspråkighet och har skrivit om vad lärare och skolledare bör göra för att hjälpa flerspråkiga elevers språkutveckling (Cummins 2017:297). Cummins förklarar skillnaden mellan *vardagsspråk* och *skolspråk* såsom två olika delar av ett språk elever utvecklar. En tydlig skillnad mellan dem är att vardagsspråk

betyder förmågan att föra dagliga samtal medan skolspråk betyder att det finns en muntlig förmåga i det kunskapsrelaterade språket (Cummins 2017: 48). Vardagsspråk används i personliga situationer och utvecklas genom samspel med andra i vardagliga sammanhang som barnet befinner sig i medan skolspråket är det som eleverna möter i skolans undervisning (Skolverket 2012: 38–39). I vilken omfattning som eleverna behärskar skolspråket kan vara helt avgörande för hur väl de lyckas i skolans alla årskurser. Flerspråkiga elever behöver därför utveckla vardagsspråket samtidigt som skolspråket. Det tar nästan upp till två år att utveckla ett väl fungerande vardagsspråk medan skolspråket kan ta upp till åtta år att utveckla (Skolverket 2012:38–39). När det kommer till flerspråkiga elever måste de först ha ett utvecklat skolspråk för att de ska fungera i lärandesituationer (Cummins 2017: 52).

Utveckling enligt det sociokulturella perspektivet sker genom att lärare, modersmållärare samt studieledare samarbetar i team, då de lär sig av varandra och kan få mer kunskaper om hur de sedan på bästa sätt ska kunna hjälpa flerspråkiga elever. Genom grupparbeten kan läraren se till att eleverna får möjlighet att interagera med varandra och det skapar ett gemensamt språk. När elever hamnar i en grupp med andra elever och ska samarbeta, krävs det att de följer gruppens regler och gör sig förstådda för att inte känna utanförskap. Den sociokulturella teorin innebär att lärande främjas mycket tydligare när man är i grupp. *Stöttning* (scaffolding) är enligt det sociokulturella perspektivet ett annat etablerat begrepp. Pauline Gibbons beskriver stöttning som en tillfällig hjälp som läraren ger eleverna för att de senare ska kunna utföra uppgifter på egen hand utan lärarens hjälp. Stöttningen kan till exempel innebära att olika hjälpmedel används för att stödja eleverna mot målet att kunna klara sig på egen hand (Gibbons 2009:29).

3 Tidigare forskning

I denna del kommer tidigare forskning som är relaterad till flerspråkiga elevers språkutveckling att presenteras. Två lärare och forskare som profilerat sig inom området är Anna Kaya och Gudrun Svensson, förutom redan nämnda Pauline Gibbons. De lyfter fram tankesätt, strategier och arbetssätt som är relevanta för min egen studie. Jag kommer även

att ta upp två internationella artiklar som undersöker flerspråkighet, samt Ola Henricssons och Michael Lundgrens studie om muntligt berättande som pedagogiskt verktyg.

3.1 Att använda modersmålet som resurs

Anna Kaya som är verksam lärare och också arbetar på Nationellt centrum för svenska som andraspråk (NC) vid Stockholms universitet har skrivit om olika arbetssätt hon själv använt sig av för att inkludera flerspråkiga elever (Kaya 2016). Arbetssätt som har visat sig vara språk- och kunskapsutvecklande för flerspråkiga elever är till exempel *användning av förstaspråket*, då dessa elevers språk i svenska är alldeles för begränsat för att kunna användas på ett meningsfullt sätt. Genom att låta eleverna läsa på sina modersmål ges de större möjligheter att inhämta kunskap via text än om de enbart får läsa texter på svenska. Kaya menar att det är till stor fördel att använda texter på elevernas respektive språk i undervisningen (Kaya 2016:56). Hon menar att om man inte har möjlighet att hitta texter på elevernas olika modersmål kan man istället ta hjälp av andra som kan just det språk som är aktuellt för eleven eller ta hjälp av föräldrar och låta översätta ett antal texter så att det finns böcker och texter på elevernas alla språk.

I sin studie betonar Kaya (2016) vikten av modersmålet som resurs. Ett konkret och effektivt sätt att använda modersmålet i undervisningen är att arbeta i hemgrupper och expertgrupper och att aktivera eleverna som lärarresurser. En elevgrupp kan exempelvis arbeta med olika nyheter eller nyhetsbevakning om hur man urskiljer budskap. Då kan läraren låta eleverna läsa om en och samma nyhet på sina olika språk via nyhetsredaktioner från olika delar av världen (Kaya 2016:174). Därefter kan eleverna jämföra och diskutera olikheter och likheter på sina modersmål och på svenska. Arbetar man med kamratrespons av olika slag, och har elever som har samma modersmål, finns det stora fördelar med att låta eleverna ge varandra respons. Återkopplingen kan genom detta arbetssätt bli mer effektiv (Kaya 2016:175).

En särskild metod i sammanhanget är EPA-metoden – enskilt-par-alla – en kooperativ lärandemodell som Kaya själv använder sig av i sin undervisning (Kaya 2016:168). Hon har skapat egna instruktionsbilder för att förtydliga hur metoden kan gå till. Metoden innebär att eleverna först får tänka enskilt för att därefter samtala parvis eller en mindre grupp och slutligen dela med sig sina tankar till resten av klassen. Kaya (2016) menar att det är bra att låta eleverna tänka och samtala med varandra på sina respektive modersmål, eller andra gemensamma språk, för att det höjer ofta nivån rejält på samtalet.

3.2 Transspråkande

Gudrun Svensson, lektor i svenska som andraspråk vid Linnéuniversitetet, har under de senaste åren följt utvecklingen från enkulturalitet till mångkulturalitet i den svenska skolan. Svensson redogör för hur hon tillsammans med sex andra forskare från Linnéuniversitetet inledde ett forskningsprojekt där syftet var att ta reda på hur lärare kunde förbättra elevers språk- och identitetsutveckling i ett flerspråkigt klassrum (Svensson 2017:16). Hennes utgångspunkt baserar sig bland annat på Jim Cummins och Ofelia Garcías lärandemodeller och teorier om att alla språk har lika värde och innebär att alla språk är redskap för lärande (Svensson 2017: 48–49).

Svensson har introducerat termen *transspråkande* (translanguaging) i sin forskning och jag kommer i det följande att använda mig av den svenska termen. Transspråkande innebär att läraren utgår från sina elevers erfarenheter och språkliga resurser för att bygga upp stödjande undervisningsresurser i klassrummet (Svensson 2017:16). Tonvikt ligger på alla språks lika värde och att man lyfter alla språks möjligheter till att bli en källa för lärande (Svensson 2017:51). I ett transspråkande klassrum används elevernas olika språk i interaktion för att främja språk- och kunskapsutvecklingen hos eleverna (Svensson 2017:44). Svenssons eget forskningsprojekt utfördes på en skola som hade flest andel flerspråkiga elever i kommunen. Skolan där transspråkande genomfördes förändrades från en ”katastrofskola” till en ”modellskola” med hjälp av kompetensutbildning och ändrade attityder (Svensson 2017: 27–38).

En viktig inledande åtgärd som framkommer i Svensson (2017) är kartläggningar av elevernas språkliga resurser. Dessa visade sig ha stor betydelse för lärarens lektionsplanering. En sådan kartläggning blev en utgångspunkt för hur undervisningen kunde organiseras (Svensson 2017:78–79). Svensson tar också upp olika enkla modeller som att eleverna får skriva på det språk som ligger dem närmast. Vidare betonas betydelsen av att använda modern skolforskning som ger lärarna mer kunskaper om hur de ska kunna förändra sin undervisning. Genom att eleverna samarbetar med varandra och hjälper varandra kan oklarheter förklaras på flera olika språk. Svensson betonar också hur viktigt det är med identitetsutveckling, att språket är viktigt för elevernas utveckling och att lärarens sätt att arbeta med transspråkande är avgörande för att eleverna ska skapa positiva självbilder. Innehåll och sammanhang kan lyftas fram på olika språk vilket gynnar alla elever, inte bara de flerspråkiga. En sådan undervisning kan både bidra till ökad förståelse mellan eleverna samt berika deras olika språk.

Svenssons resultat visar att där transspråkande har använts som metod i undervisningen har eleverna nått en högre måluppfyllelse (Svensson 2017:207). Genom att använda transspråkande som arbetssätt har eleverna lyckats utveckla sin identitet, sitt språk samt sin kunskap. Svensson beskriver att syftet med att använda transspråkande i undervisningen är att stärka elevernas identitet så att de kan bli bättre i skolans alla ämnen och för att de ska få möjlighet att lösa kognitivt utmanande uppgifter. Svensson bekräftar att både modersmålet och andraspråket utvecklas när elevernas modersmål inkluderas i undervisningen samtidigt som arbetssättet stärker elevernas självkänsla och identitet. Detta ökar i sin tur elevernas motivation, engagemang och lärande (Svensson 2017:51). Svensson menar att inkludering innebär att man inte bara accepterar flerspråkighet och mångfald utan att man också själv intresserar sig för vad mångfalden har att ge. En inkluderande undervisning innebär att läraren ska se flerspråkighet som en tillgång inte som ett problem, vilket skapar möjlighet för ömsesidigt utbyte mellan lärare och elever och grundlägger tillit. Därför är det viktigt att eleverna blir sedda och bekräftade av läraren i klassrummet och att läraren tar till sig flerspråkiga elevers erfarenheter.

Svensson tar även upp att lärarens förhållningssätt gentemot eleverna är viktigt för att flerspråkiga elever och deras föräldrar ska känna att deras kulturella bakgrund blir värdefull i undervisningen. Svensson poängterar att om lärare öppnar ett tillåtande klimat där flerspråkiga elevers blir lyssnade på och bekräftade leder det till i längden att föräldrarnas status stiger i barnens ögon i längden (Svensson 2017:85). Av egen erfarenhet från vid dagarna finns idag skolor där det inte finns tid och resurser till att tillämpa transspråkande i undervisningen. Brist på resurser på de flesta skolorna gör att det blir en stor utmaning för lärare att i undervisningen anpassa undervisningen efter elevernas kulturella bakgrund.

Språket som centralt i undervisningen är en likhet mellan Kaya och Svensson. Kaya baserar sina tankegångar på Pauline Gibbons teori där utgångspunkten är att språket ständigt sätts i fokus i alla ämnen och där språk och innehåll integreras så att språket utvecklas parallellt med ämneskunskaperna. Att låta elevernas olika språk höras och synas i klassrummet i undervisningsmiljön är alltså viktigt. Kaya (2016) skriver att om eleverna använder sitt förstaspråk ökar deras möjlighet till att utveckla det svenska språket. Vidare betonar hon att för att lära sig ett språk räcker det inte att enbart läsa och höra språket, man måste använda språket aktivt. Kaya refererar i sin bok till studier som visar vikten av dialog och interaktion (Kaya 2016:56). I den egna undervisningen låter hon flerspråkiga elever samtala på sina förstaspråk, vilket leder till att dessa elever kan ta hjälp av varandra och stötta varandra när de ska förklara något. Flerspråkighet som resurs i lärandet innebär att läraren måste försöka skapa möjligheter för eleverna i undervisningen genom att låta dem tänka högt, interagera med varandra och med läraren på många olika sätt. Att låta eleverna prata två och två under en minut eller arbeta tillsammans i grupp, ger eleverna möjlighet att utveckla sina tankar mer än om de var tvungna att enbart göra detta på svenska, enligt Kaya (2016:55).

Forskning om flerspråkighet och transspråkande har gjorts även utanför Sverige. Två artiklar som jag valt att presentera här kan användas i min diskussion av resultatet från de egna intervjuerna. I artikeln *Beyond the traditional scope of translanguaging: Comparing translanguaging practices in Belgian multilingual and monolingual classroom contexts* (2017), redogör Kirsten Rosiers, Inge van Lancker och Steven Delarue för sina observationer på två skolor i Belgien, den ena i Oudenarde i Flandern och den andra i den

flerspråkiga huvudstaden Bryssel. I både skolorna bedrivs undervisningen på flamländska och det finns en statlig policy om enspråkighet i klassrummet (Rosier et al 2017:16). Studiens syfte var att ta reda på hur dessa skolor använder transspråkande i klassrummet. Undervisningen var enspråkig med flerspråkiga elever i klassrummet och både enspråkiga och flerspråkiga elever observerades i klassrummet (Rosier et al 2017:15–27). Resultatet visade att transspråkande förekom i både skolorna, men i Bryssel förekom transspråkande mer än i Oudenaarde för att lärarna tillät och vågade bryta mot normen i klassrummet. Lärare och eleverna i Bryssel använde till exempel transspråkande i interaktion utanför klassrummet. Men i Oudenaarde användes transspråkande för pedagogiska syften. Lärarna i både skolorna använde transspråkande mellan olika aktiviteter i klassrummet.

Författarna tar upp både fördelar och nackdelar med transspråkande i klassrummet. De menar att tillämpning av transspråkande i undervisningen är både identitetsutvecklande och språkutvecklande. Skolor som inte använder sig av transspråkande i sin undervisning hindrar elevernas identitet att utvecklas och det kommer inte ske något lärande i längden och eleverna riskerar att inte lära sig andraspråket och bli en del av samhället (Rosier et al 2017). Författarna menar att den senaste tidens ökade invandring har gjort att fler länder har fått flerspråkiga elever i sina klassrum. Idag ligger problemet i händerna på politikernas beslut och de normer i samhället som avgör vilket språk som är tillåtet att användas i klassrummet. Författarna menar att bara för att man tillåter flerspråkiga elever använda sitt modersmål i klassrummet betyder det inte att det påverkar standardspråket som används i klassrummet. De ser fler fördelar än nackdelar och de uppmanar lärare att öppna upp dörrar för transspråkande i sina klassrum vilket leder till att eleverna utvecklas i andraspråket.

I artikeln ”Translanguaging in Today’s Classrooms” (2012) skriver de amerikanska forskarna Nancy Hornberger och Holly Link att enspråkig undervisning i ett flerspråkigt klassrum missgynnar elevernas språkutveckling, eftersom eleverna inte tillåts att använda alla sina språkliga resurser och riskerar att inte förstå innehållet i undervisningen. Problem som kan uppstå vid enspråkig undervisning i ett flerspråkigt klassrum är att det finns en tendens att skillnader görs mellan eleverna som leder till maktrelationer vilket påverkar elevernas sociala liv i skolan (Hornberger och Link, 2012:239–246).

3.3 Kommunikation och samspel

En särskild metod att arbeta med språkutveckling och som visat sig ha fördelar för flerspråkiga elever handlar om muntligt berättande, något som Henricsson och Lundgren redogör för och diskuterar i *Muntligt berättande i flerspråkiga klassrum*. De skriver att syftet med muntligt berättande är att utveckla språkliga färdigheter, reflektera över händelser, skapa mening och förståelse av ämnesundervisningen (Henricsson och Lundgren 2016:11). Genom att låta flerspråkiga elever använda sig av muntligt berättande tränas deras språk samt deras intresse väcks och det ger eleverna förutsättningar att skapa goda relationer i gruppen. Muntligt berättande hjälper flerspråkiga eleverna att utveckla sin identitet och få en bättre självbild (Henricsson och Lundgren 2016: 91). Redan etablerade kunskaper och färdigheter som eleverna har om vad en berättelse är och hur den fungerar underlättar språkinläringen, den sociala interaktionen och elevernas delaktighet. Henricsson och Lundgren menar att narrativ betyder att människan försöker förstå orsakssammanhang och mening och relatera till egna erfarenheter. Narrativt tänkande ordnar upplevelser av händelser i ett förlopp, med intrighandling, gestalt. Berättande ger oss en bild som vi kan identifiera oss med och genom berättande skänker man samhörighet, glädje och berättarlust.

Författarna resonerar även kring berättandets och berättelsers hälsobefrämjande och identitetsstärkande potential (Henricsson och Lundgren 2016:75). De ger olika förslag på lekar, övningar och berättelser och hur lärare och elever kan utveckla och öva upp sin förmåga att berätta. Det muntliga berättandet bjuder in på ett annat sätt än mer traditionell undervisning och elever lockas att ta del av det som sker. De känner igen saker och uppmuntras att själva berätta genom att de kan ges möjlighet att berätta på sitt hemspråk för resten av klassen. Flerspråkiga elever kanske inte förstår de exakta orden men de förstår grunddraget i berättelsen (Henricsson och Lundgren 2016:113). De förstår ändå någon slags innebörd i det som händer och de kan relatera till egna berättelser. Detta leder oftast till en nyfikenhet i att vilja hitta orden och att vilja lära sig, att vilja förstå lite mer. Själva berättandet är nyckeln för att kommunikation ska lyckas, enligt författarna. Oavsett kulturell bakgrund, kön eller språk så förstår vi människor när någon berättar. Den narrativa

strukturen i muntligt berättande skapar förväntningar. Det är tydligt att flerspråkiga elever vet vad en muntlig berättelse är och hur den fungerar. Genom muntligt berättande utvecklas vårt lyssnande (a.a.). Henricsson och Lundgren tar alltså upp en undervisningsmetod som kan vara en viktig stöttning i flerspråkiga elevers lärande.

3.4 Uppgifter som kräver interaktion

Pauline Gibbons som nämns ovan ger i sin bok *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt för och med andraspråkselever i klassrummet* (2009) olika exempel på hur man som lärare kan stötta elever i ett flerspråkigt klassrum. Hon menar att ett grupparbete ska kräva att eleverna talar med varandra, inte bara uppmuntra dem till att göra det (Gibbons 2009:45–46). Hon skriver exempelvis om grupparbeten som bygger på informationsklyftor där en elev besitter kunskap om något som en annan elev saknar men behöver. Hon skriver vidare att *hem- och expertgrupper* blir som ett slags tväredovisning (Gibbons 2009:47–48). Läraren kan dela in eleverna i expertgrupper där dessa tillsammans ska lära sig så mycket som möjligt om någonting. Grundtanken är att de olika grupperna ska bli ”expert” på sitt område. Om klassen till exempel ska lära sig om insekter får varje grupp välja vilken insekt de vill studera närmare. När alla i gruppen blivit expert på sin insekt flyttar eleverna till hemgruppen som har en deltagare från varje expertgrupp och där berättar var och en för de andra om sin insekt. En viktig del som man behöver ha med sig gällande stöttning är att lärarna inte ställer för höga förväntningar på elever gällande skolrelaterade moment. Det är också viktigt att barnen får den tid de behöver med uppgifter som är helt främmande för dem i början och att läraren under de olika momenten i undervisningen ger stöd åt eleverna för att de ska uppnå sina mål (Gibbons, 2018:220).

Enligt Cummins som är språkforskare kompliceras i Sverige de nyanländas svårigheter av de mer generella utmaningar som uppstått på grund av att det svenska utbildningssystemet har decentraliserats och delvis privatiserats, vilket försvårar en samordning av skolreformer (Cummins 2017:19). Därför är det viktigt att alla pedagoger och rektorer respekterar, oavsett vilken religion samt kultur som eleverna bär med sig till skolan (Cummins 2017:288). Flerspråkiga elevers prestation påverkas av lärarens inställning gentemot dem.

Om lärare har en positiv inställning till flerspråkiga elevers tidigare kulturella bakgrund kan goda relationer mellan lärare och elever etableras, vilket ger goda förutsättningar för att eleverna skolgång utformas till något bra. Cummins redogör och presenterar ett antal punkter gällande en framgångsrik undervisning som han kommit fram till i sin forskning (2017:288–289). Lärare ska bekräfta elevernas olika personligheter/identiteter, uppmuntra dem till aktivt läsande och skrivande i alla olika ämnen och till att använda sina flerspråkiga förmågor. Som pedagog menar han att det är viktigt att koppla själva undervisningen till elevernas liv. Tvåspråkighet eller flerspråkighet bland elever är en personlig, kognitiv och kunskapsmässig tillgång. Utvecklingen på förstaspråket, menar Cummins, är grunden till utvecklingen av andraspråket. Elever med invandrarbakgrund behöver kunskapsmässigt stöd av både specialiserade och vanliga lärare under hela den fem till sju år långa period som krävs för att hinna ikapp kunskapsmässigt (Cummins 2017:304).

3.5 Digitala hjälpmedel

Kaya skriver om olika digitala hjälpmedel lärare kan använda i sin undervisning för att underlätta inlärning för flerspråkiga elever. Hon menar att all mänsklig kommunikation är multimodal och vi använder gester, mimik och rörelsemönster för att underlätta förståelse i vårt vardagliga samspel. Hon menar att använda sig av bilder, konkreta föremål, upplevelser och händelser har i tidigare forskning visat sig skapa förståelse för flerspråkiga elever. Kaya (2016:75) skriver att hon i sin undervisning använt sig av olika digitala hjälpmedel till exempel appar och översättningsprogram, vilket stödjer flerspråkiga elever samt hjälper dem att både förstå begrepp och nya ord på svenska (Kaya 2016:165). Med hjälp av olika digitala hjälpmedel som till exempel översättningsappar kan flerspråkiga eleverna se och jämföra hur ord och begrepp uttrycks på olika språk. Kaya använder surfplatta och sin egen mobil vid fotografering och vid inspelning som både stöd och som illustration vid genomgångar (Kaya 2016:85). Hon menar att digitala verktyg underlättar översättningar mellan olika språk även om eleverna behöver ha kunskap om hur dessa översättningar fungerar. Att låta eleverna skriva på sina olika modersmål innebär att eleverna kan visa sina kunskaper skriftligt på ett betydligt mer utvecklande sätt än om de bara får skriva på

svenska. Ytterligare en bonus med detta är att läraren efter ett tag har samlat in ett stort antal texter på olika språk som hen kan använda i undervisningen med andra elever.

4 Metod och material

I detta kapitel presenteras den metod och det material som har använts i studien. Först beskrivs val av metod (4.1), därefter metodkritik (4.2) och etiska riktlinjer (4.3). Syftet med denna studie är dels att undersöka och analysera undervisningsmetoder lärare använder sig av för att stödja flerspråkiga elevers kunskapsutveckling, dels att diskutera flerspråkighet som en tillgång eller ett problem. För att besvara mina frågeställningar har en kvalitativ forskningsmetod som intervju används för att samla empiri till att analysera och få mer kunskap. Utifrån mina intervjuer har jag sammanställt ett övergripande resultat. Intervju är en lämplig metod när man vill undersöka människors uppfattningar och tankar om ett visst fenomen hävdar Denscombe (2018). Genom att använda intervju som metod förväntar jag mig att få mer utvecklande svar från informanterna än om jag till exempel skulle ha använt mig av en enkätundersökning (Denscombe 2018:267). Min undersökning grundar sig på kvalitativa semistrukturerade intervjuer med olika verksamma lärare i en grundskola i svensk kommun. Det innebär att intervjuaren har en färdig lista med teman som ska bearbetas och frågor som ska besvaras. Det innebär att den som medverkar kan ändra och utveckla sina svar under intervjuens gång (Denscombe 2018).

4.1 Val av metod

Studien utgår från fem lärares perspektiv på hur elever med flerspråkighet kan utvecklas mera och bli inkluderade i svenskundervisningen. För att genomföra studiens undersökning krävdes tillgång till deltagare som var beredda att delta i studien. Studiens metod bygger på semistrukturerade intervjuer med tre verksamma grundskolelärare i årskurs 6 på tre skolor, samt med två SVA-lärare. Skolorna där undersökningen gjordes är mångkulturella skolor och där går mellan 500 och 800 elever varav de flesta är flerspråkiga elever. I dessa skolor går eleverna från förskoleklass upp till årskurs 9. Eleverna har olika modersmål och det

finns även elever som har svenska som modersmål samt nyanlända elever. Skolorna där undersökningen genomfördes ligger i södra Sverige. Deltagarna som medverkade i studien var inte kända sedan tidigare för mig. De medverkande i intervjun var behöriga att undervisa i ämnet svenska på mellanstadiet. Undersökningen gjordes i klassrum på de olika skolorna som ingick i studien. I studien användes en intervjuguide (se bilaga 2) som är uppbyggd utifrån teman och en samling med fördjupningsfrågor. De medverkande har i förväg blivit tillfrågade och samtyckt till intervjuerna.

4.2 Metodkritik

I studien har intervjuer med olika lärare använts som metod och på grund av en begränsad tidsram har lärarens olika sätt att undervisa inte kunnat observeras. Studiens resultat hade kunnat underbyggas mer om jag haft möjlighet att observera hur lärarnas metoder tillämpas i deras egen undervisning. Jag har därför istället lagt stor vikt vid den tidigare forskningen och kommer i stället att diskutera och relatera lärarnas svar i förhållande till de metoder och synsätt som framkommit i denna.

4.3 Etiska riktlinjer

Vetenskapsrådet (2011) tar upp fyra forskningsetiska principer som kallas *informationskravet*, *samtyckekravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Informationskravet handlar om forskarens skyldigheter att informera dem som medverkar i studien om forskningen syfte, vilket jag gjorde i informationsbrevet till informanterna. Samtyckekravet innebär att alla deltagande i forskningen ges rätt att på egen hand avgöra över sin medverkan. Samtyckeskravet blev tillgodosett när informanten meddelade sitt deltagande genom mailbekräftelse. Konfidentialitetskravet innebär att man måste ta hänsyn till deltagarnas anonymitet. Nyttjandekravet betyder att forskaren enbart får använda insamlade uppgifter för forskningens syfte. Redan i informationsbrevet meddelade jag deltagarna att jag endast kommer att använda informationen vid intervjutillfällena samt resultatet för min studie och forskningens syfte. Det är viktigt att inom forskningen att utgå från etiska aspekter för att skydda informanternas integritet. I studien har dessa fyra forskningsetiska principer blivit aktuella och har tagits hänsyn till.

4.4 Genomförande

I studien har en intervjuguide som består av 24 frågor använts (se bilaga 2) och som är uppbyggd utifrån teman och en samling med fördjupningsfrågor. Intervjuerna ägde rum i klassrum på de olika skolorna och deltagarna som medverkade i studien spelades in med ljudinspelning. Under intervjun utgick jag från lite uppvärmningsfrågor som handlade om mer allmänna frågor om lärarens bakgrund och sedan till huvudfrågor som handlade om området som jag ville undersöka. När intervjuerna var avklarade transkriberades allt analysmaterial omedelbart. Svaren från de medverkande har transkriberats och analyserats och resultaten återkopplas den avslutande diskussionen till tidigare forskning.

5 Resultat och analys

Resultatet nedan är kopplat till studiens frågeställningar och analyseras utifrån tidigare forskning.

5.1 Transspråkande i klassrummet

Informanterna tillämpar flerspråkighet i undervisningen genom att låta eleverna använda alla sina språkresurser i klassrummet. Utifrån informanternas svar går det att utläsa att de anser att flerspråkighet i undervisningen stärker flerspråkiga elevers språkutveckling:

Jag är positiv till att använda flerspråkighet i undervisningen. Eleverna i min klass skriver tankeböcker och eleverna får då välja vilket språk de vill skriva på för att stärka elevernas kognitiva utveckling. Jag försöker översätta stora frågor till elevernas modersmål (Informant).

Informanterna betonar också att ett starkt modersmål leder till att eleven kan använda transfer mellan språken vilket gynnar elevens språkutveckling.

Informanterna låter flerspråkiga elever skriva på sitt starka språk och de tillåts även välja vilket språk de vill skriva på vilket gör att eleverna stärker sin kognitiva utveckling. Informanterna uttryckte ett väldigt positivt synsätt till flerspråkighet vilket kan kopplas till

studiens frågeställningar. Deras positiva synsätt bottenar i att de ser att eleverna utvecklar sitt andraspråk om de har ett starkt modersmål. Informanternas erfarenhet av att använda sig av flerspråkighet i klassrummet var tydlig och troligtvis en bidragande orsak till att de sett effekten för elevernas språkutveckling.

Informanterna anser dessutom att det är en tillgång om det finns elever med samma språk i klassrummet eftersom eleverna kan lära varandra, prata mer och hjälpas åt mer samt att de kan jämföra varandras språk och förstärka ordförrådet: ”Flerspråkighet är en tillgång då eleverna kan hjälpa varandra om de är på olika nivåer och om de talar samma språk” (Informant). Detta kan kopplas till Svenssons teori om transspråkande som går ut på att läraren i undervisningen tar vara på sina flerspråkiga elevers erfarenheter och språkliga resurser för att bygga upp stödjande undervisningsresurser i klassrummet (Svensson 2017:16).

Informanternas positiva synsätt bekräftar Svenssons där hon poängterar att alla språk har lika värde och att flerspråkighet är en källa för lärande när man använder alla språkliga resurser i samspel med varandra (Svensson 2017:51). Informanterna menar också att ett starkt modersmål är viktigt för identiteten, men även för elevens kognitiva utveckling. Informanterna ser på flerspråkiga elevers modersmål som en tillgång då de menar att eleverna hjälper varandra i modersmålet och med svenskan.

Rosiers, van Lanckers och Delarues studie om transspråkande på två belgiska skolor visar att den skola som tillämpade transspråkande i undervisningen också hjälpte elevernas språkutveckling. På den skola där en enspråkig undervisning tillämpades fanns det en risk enligt författarna, att skolans flerspråkiga elever inte fick möjlighet att utveckla varken sin identitet eller sitt språk (2017:15–27). Informanternas uttrycker liknande erfarenheter. Transspråkande blir alltså en viktig metod i klassrummet både för identitetsutveckling och språkutveckling och om det inte sker någon språklig utveckling, riskerar eleverna i längden att inte lära sig andraspråket och bli en del av samhället. Även Hornberger och Link (2012) bekräftar att om transspråkande används på rätt sätt kan det hjälpa eleverna att utveckla sina

språkkunskaper. Transspråkande skapar en mer rättvis klassrumsmiljö för tvåspråkiga elever att lära sig aktivt och det uppmuntrar eleverna att använda hela sina språkliga resurser. Enligt författarna bör tvåspråkighet eller flerspråkighet betraktas som en resurs, inte som ett problem (Hornberger och Link, 2012).

Informanternas syn på transspråkande visar hur betydelsefullt det är, men det framkommer också att det inte alltid är enkelt att tillämpa i praktiken: ”Om det finns flera olika elever med olika språk i samma klass kan det bli oroligt” (Informant). ”Arbetsron i klassen kan bli stökig” (Informant). En nackdel med att använda modersmål i undervisningen, menar informanterna, är att många olika språk i klassrummet kan skapa en stökig och högljudd klassrumsmiljö. Informanterna menar att ibland när eleverna använder sina modersmål i undervisningen har lärarna ingen kontroll över vad eleverna säger till varandra på sitt modersmål inom gruppen, eftersom läraren inte behärskar elevens modersmål. Detta kan enligt informanterna ibland leda till konflikter mellan de olika minoritetsgrupper som finns i klassrummet.

5.2 Modersmålet som resurs

Informanterna ser det som positivt att eleverna deltar i modersmålsundervisning som de poängterar både förstärker och bidrar till att elever kan se samband och förståelse för att komma vidare i sitt lärande i de olika ämnena som finns i skolan: ”Jag tänker att elevens modersmålsundervisning är viktig för att eleven ska ha en grund att stå på” (Informant).

Informanten menar vidare att om eleverna kan läsa och skriva på sitt modersmål får de en grund att stå på för svenskan och sina andra ämnen. En informant säger att modersmålet är en form av identitet och fungerar som en brygga till att eleven ska kunna utveckla andraspråket och förstå världen. Detta kan kopplas till Svenssons tankegång att inkludering av modersmålet i undervisningen stärker elevernas självkänsla och identitet (Svensson 2017:51).

Några av informanterna tar hjälp av och samarbetar med modersmålslärarna i den mån de kan samt samplanerar SO-ämnena med modersmålslärarna. Det framkommer dock att det,

trots betydelsen av samarbete för elevernas inläring, finns praktiska svårigheter med schemaläggning och olika arbetstider. Även om modersmåslärare och svensklärare har en samsyn finns alltså praktiska problem kring deras samarbete: ”jag lämnar min SO-planering till modersmåsläraren så han vet vad vi ska prata om den kommande veckan” (Informant). Informanten förklarar att när ett nytt arbetsområde inleds, kan flerspråkiga elever få hjälp hos modersmåsläraren med till exempel begrepp som kräver förklaring för att de ska förstå syftet med undervisningen. Där kan flerspråkiga elever ta hjälp av modersmåsläraren om de inte förstår innehållet och få det förklarat på sitt modersmål vilket underlättar förståelsen och gör att inläring av andraspråket utvecklas. I praktiken fungerar dock inte detta för om eleverna förväntas få hjälp av modersmåsläraren varje gång ett nytt ämnesområde börjar blir det kostsamt för skolan. I Sverige idag finns det redan brist på legitimerade modersmåslärare och det är svårt för övriga lärare att tillgodose elevernas behov. Det gör att flerspråkiga elever inte får möjlighet att utveckla andraspråket parallellt med de olika ämnena i skolan för det finns inte tillräckligt med resurser för lärare att arbeta mot kunskapsmålen.

Enligt Svensson (2017:184) visar forskning att i Sverige har det inte gjorts särskilt mycket från skolans sida för flerspråkiga elever. Detta kan vara en av anledningarna till att vissa informanter ser på flerspråkighet som ett hinder i undervisningen. Det räcker alltså inte att vara en skicklig lärare utan varje skola måste skapa en policy för hela arbetsgruppen där alla har en samsyn och jobbar mot samma mål vilket, kan underlätta för flerspråkiga elever att utveckla sitt språk och sin identitet och bli inkluderade i samhället.

5.3 Lärarnas olika arbetsmetoder i undervisningen

Utifrån intervjuernas resultat arbetar informanterna med flerspråkiga elever genom ett flertal varierande metoder som IT, olika appar, bilder, kroppsspråk, böcker och filmer. Informanterna använder även Gibbons stöttningsmodell i sin undervisning och andra modeller som är språk- och kunskapsutvecklande: ”Jag tänker på hur jag talar: talar långsammare, talar tydligare, upprepar och repeterar samt använder olika stödstrukturer” (Informant). De använder olika stödstrukturer genom att de talar om vad eleven ska tänka

på när hen talar. Även individanpassad undervisning tillämpas där de använder olika hjälpmedel för att underlätta för eleverna.

Dessa hjälpmedel kan bestå av olika inläsningstjänster: Google-Translate, lättare läs- och skrivböcker. Informanterna översätter även begrepp som ofta förekommer i undervisningen eller i skolan för att eleverna ska förstå bättre. Metoderna är samma eller likartade de som Kaya (2016) lyfter fram, där hon menar att med hjälp av olika digitala hjälpmedel som till exempel översättningsappar kan flerspråkiga eleverna se och jämföra hur ord och begrepp uttrycks på olika språk. Kaya använder själv surfplatta och egen mobil vid fotografering och vid inspelning som både stöd och som illustration vid genomgångar (Kaya 2016:85).

Informanterna nämner även att eleverna får arbeta med berättande inslag där de får prata, rita och se filmer som sedan diskuteras samt talar ut deras upplevelser och tankar. Detta kan kopplas till EPA-metoden som Kaya (2016) skriver om. Metoden leder till att eleverna kan dela med sig av sina tankar vilket skapar en bättre nivå under samtalet när alla hjälps åt. Detta är också en metod som skulle kunna hjälpa till att skapa en lugnare arbetsmiljö genom sin tydliga struktur: först enskilt, sedan parvis och sist alla i gruppen. Vidare berikas eleverna med varandras tankar och åsikter (Kaya 2016:168). De flesta lärarna uttryckte att det är viktigt när man undervisar flerspråkiga elever att man tänker på hur man själv talar och uttrycker sig muntligt; att man ska tala tydligt, upprepa och repetera för att eleverna ska kunna förstå läraren. Intervjuernas resultat visar till stor del att informanterna försöker anpassa sig efter elevernas behov vilket leder till att flerspråkiga elever både får möjlighet att utveckla sitt språk och motiveras till att delta aktivt i undervisningen.

6 Diskussion och slutsatser

I detta kapitel diskuteras studiens resultat och en övergripande bild av informanternas syn på flerspråkighet samt de olika undervisningsmetoder som används i svenskundervisningen ges.

6.1 Synen på flerspråkighet

Syftet med denna studie var dels att undersöka och analysera vilka undervisningsmetoder lärare använder sig av för att stödja flerspråkiga elevers kunskapsutveckling, dels att diskutera flerspråkighet som en tillgång eller ett problem. Utifrån studiens resultat är det tydligt att alla lärarna som deltog i intervjun hade en positiv syn på flerspråkighet. Deras erfarenhet av att arbeta på skolor med många flerspråkiga elever har troligtvis bidragit till att ge dem både erfarenhet och verktyg i arbetet. De uttryckte på olika sätt de möjligheter som flerspråkighet innebär i undervisningen, men även för de flerspråkiga eleverna som kan lära övriga klasskamrater om bland annat andra kulturer. Informanterna pekar i likhet med Kaya (2016) och Svensson (2017) på hur viktigt det är att som lärare ha en positiv syn på flerspråkighet för att eleverna ska känna sig betydelsefulla och inkluderade i klassrummet. Fördelar med att till exempel använda elevernas olika språk och dra nytta av varandras olika språk leder till att elever får möjlighet att utveckla sin språkliga förmåga.

Resultatet från studien visar att lärarna var eniga och positiva till att flerspråkiga elever deltar och får undervisning på sitt modersmål. De flesta av informanterna betonade att undervisning i modersmålet stärker både elevernas identitet och språkutveckling vilket också bekräftas av Kayas och Svenssons tankar om identitets- och språkutveckling. Samtliga lärare uttryckte att undervisning i modersmålet behövs för att bygga vidare på det kulturella arvet. Kaya (2016) menar också att modersmålsundervisning stärker flerspråkiga elevers språkutveckling. Det som kan bli problematiskt enligt informanterna är om elevernas användande av modersmålet i undervisningen leder till konflikter mellan eleverna så att läraren tappar kontrollen över klassen. Det är tydligt att det krävs mycket planering och kanske flera lärarresurser för att en flerspråkig undervisning ska fungera på ett bra sätt.

6.2 Undervisningsmetoder i det flerspråkiga klassrummet

En rad olika metoder och arbetssätt samt hjälpmedel används i det flerspråkiga klassrummet. Texter på elevernas modersmål kan användas i undervisningen. Både tidigare forskning och informanternas svar från studien visar att är det en fördel att låta flerspråkiga elever läsa texter på sitt modersmål för att de ska utveckla sin kunskap då förstaspråket har

stor betydelse. Dock finns inte texter tillgängliga på alla språk i de olika inläsningstjänsterna vilket kan försvåra undervisningen för läraren och det krävs mycket tid och planering för att försöka hjälpa eleven att hitta texter på sitt modersmål. Här skulle skolbibliotekarierna kunna fungera som viktiga resurser.

Informanterna på de olika skolorna arbetar och använder sig också av olika hjälpmedel som till exempel Google Translate, bilder, inläsningstjänst, lättare läs- och skrivböcker. I likhet med Svensson (2017) ansåg informanterna att växling mellan olika språk underlättade kommunikationen i klassrummet. I resultatet av intervjuerna framkom också att bilder, olika översättningsappar och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt används på samtliga skolor i likhet med Kaya. Ett visst hjälpmedel kan ofta vara ett stöd för eleverna, men det kan också leda till problem. Till exempel kanske eleverna inte ser sambandet mellan bild och text. En del elever kan istället bli förvirrade av för många bilder. Översättningsappar är heller inte helt pålitliga och översätter ibland ord fel vilket gör att eleverna inte får den rätta översättningen av ordet.

En del av informanterna arbetade med muntligt berättande. Vissa av dem ansåg att muntligt berättande var en bra metod, men använde trots detta inte metoden. De kände troligtvis inte till att berättande hade stor inverkan på flerspråkiga elevers språkutveckling. Lärare behöver kanske få mer information och kompetensutveckling om hur de kan använda muntligt berättande i sin undervisning. Jag gissar att många lärare inte känner sig bekväma att stå framme och berätta och kunna göra berättelsen mer levande så att eleverna blir motiverade till att lyssna (Henricsson och Lundgren 2016:75). Här skulle skolorna istället kunna ta hjälp av professionella berättare.

Att använda sig av bilder, konkreta föremål, upplevelser och händelser har i tidigare forskning visat sig skapa förståelse för flerspråkiga elever. Genom att visa ett konkret föremål förstår eleverna bättre och de får en tydligare bild av innehållet i undervisningen (Kaya 2016:165). Bildstöd är vanlig metod i ett flerspråkigt klassrum som tycks fungera för många elever.

I resultatet framkom också att grupparbete är viktigt i undervisningen och det kan kopplas till Gibbons teori om grupparbete där eleverna inom gruppen hjälper varandra med olika uppgifter. Modeller som EPA-modellen kan då användas. Kommunikation och samspel är enligt den sociokulturella teorin viktigt när det gäller flerspråkiga elevers utveckling av språket. Utveckling enligt det sociokulturella perspektivet sker genom att lärare, modersmållärare samt studieledare samarbetar i team, då de lär sig av varandra.

Samarbete med modersmållärare ansågs både viktigt och positivt och i resultaten poängterade informanterna att det är till stor nytta för elevernas språkutveckling. Att utgå från elevernas tidigare bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper leder till språkutveckling (Kaya 2016:82–83). Det var intressant att ta del av lärarnas uppfattning om samarbetet med modersmållärare. Intervjuerna visar tydligt att samarbete är viktigt mellan de olika arbetslagen för att på bästa sätt hjälpa eleven att utveckla sitt språk i de olika ämnena. Modersmålsundervisningen hjälpte eleverna att förstärka språkutvecklingen så att eleverna kunde se samband och förståelse för att komma vidare i sitt lärande i de olika ämnen som finns i skolan. Tidigare forskning visar också att ett starkt modersmål gör att eleven kan använda transfer mellan språken vilket gynnar språkutvecklingen. Vikten att ta tillvara flerspråkiga elevers språkresurser och deras modersmål i undervisningen är en aspekt som framkommer väldigt tydligt i både i tidigare forskning och bland informanterna, men det framkommer också att det är praktiskt svårt att samarbeta för modersmålsundervisning schemaläggs inte inom den vanliga skoldagen, trots att forskningen visar hur viktigt det är.

6.3 Slutord

Under arbetet med denna studie har jag fått både mer kunskap om flerspråkighet och praktiska och konkreta exempel på lärares undervisningsmetoder i flerspråkiga klassrum. När jag kom till Sverige för 22 år sedan talade ingen om flerspråkighet och det enda språket som var tillåtet i klassrummet att använda var skolspråket, vilket var svenskan. Läraren ville

inte bryta normen i klassrummet för de elever som behövde hjälp med språket utan istället fick eleverna gå ifrån klassrummet och bli exkluderade från undervisningen. Idag visar forskningen att flerspråkighet både är språk- och kunskapsutvecklande samt viktig för en ung människas identitetsutveckling. Flera forskare menar att om elevernas modersmål inte används i undervisningen leder detta till exkludering. Utmaningen för mig under min egen skoltid blev att göra mitt bästa och lära mig det svenska språket och anpassa mig efter samhällets norm för att inte sticka ut som annorlunda inför mina klasskamrater.

I mitt framtida läraryrke tar jag med mig resultaten från denna studie. I kursplanen för svenska som andra språk står det att undervisningen ska utgå från elevernas tidigare erfarenheter och kunskaper. Utifrån vi-dagarna har jag sett att i praktiken fungerar inte detta optimalt för att i dagens samhälle har alla lärare fullt upp med att både undervisa och försöka lösa konflikter mellan elever. Jag hoppas genom denna studie kunna ge inspiration till övriga lärare hur de kan stötta flerspråkiga elever i undervisningen. I vidare forskning är det möjligt att undersöka och observera hur transspråkande används i undervisningen och kan gynna flerspråkiga elevers språkutveckling.

7 Källförteckning

- Cummins, Jim (2017). *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Första utgåvan Stockholm: Natur & Kultur
- Denscombe, Martyn (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur
- Gibbons, Pauline (2009). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. 2. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren
- Gibbons, Pauline (2018). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur
- Henricsson, Ola & Lundgren, Michael (2016). *Muntligt berättande i flerspråkiga klassrum*. Lund: Studentlitteratur
- Hornberger, N & Link, H (2012). Translanguaging in today's classrooms: A biliteracy lens. *Theory into Practice*, 51, ss. 239-247. <https://doi.org/10.1080/00405841.2012.726051>
- Kaya, Anna (2016). *Att undervisa nyanlända: metoder, reflektioner och erfarenheter*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur.
- Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2014). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. 3., [rev. och uppdaterade] utg. Stockholm: Natur & Kultur
- Rosiers, K., Lancker, I. & Delarue, S. (2018). Beyond the traditional scope of translanguaging: Comparing translanguaging practices in Belgian multilingual and monolingual classroom contexts. *Language & Communication*, 61, ss. 5-28. <https://doi.org/10.1016/j.langcom.2017.11.003>

SFS 2010:800. Skollagen. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 (hämtad 2019-12-10)

Skolverket (2018). Betyg i grundskolan årskurs 6 vårterminen 2018.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokC&omrade=Betyg%20%C3%A5rskurs%206&lasar=V%C3%A5rtermin%202018&run=1>

Skolverket. (2011) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*.<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d48d/1553968042333/pdf3975.pdf> (hämtad 2019-10-04)

Skolverket (2012). Greppa språket.
<https://www.skolverket.se/download/18.49f081e1610d88750033a6/1518700869958/greppa-spr%C3%A5ket.pdf> (hämtad 2019-12-11)

Svensson, Gudrun (2017). *Transspråkande i praktik och teori*. Första utgåvan. Stockholm: Natur & Kultur

Vetenskapsrådet (2011). *Forskningsetiska principer*.

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets rapportserie. ISBN: 9 789 173 071 895.

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Bilaga 1

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i min studie

Hejsan!

Jag heter Kobra och läser sista terminen till grundlärareprogrammet årskurs 4–6 vid Linnéuniversitetet, Kalmar. Nu under hösten skriver jag mitt examensarbete i ämnet svenska. I samband med detta så gör jag en studie om flerspråkiga elevers inkludering i svenskundervisning på utvald mångkulturell skola. Övergripande fokus i studien är att undersöka om läraren i årskurs 6 använder elevens förstaspråk i svenskundervisningen och i så fall vilka strategier eller undervisningsmetoder. För att få svar på mina forskningsfrågor önskar jag att få intervjua svensklärare i årskurs 6 samt en SVA-lärare. Jag skulle vara tacksam om du kan tänka dig ställa upp i studien. Intervjun beräknas ta cirka 40 min beroende på frågornas svar. Intervjun kommer att spelas in genom ljudinspelning och sedan transkriberas av mig som student.

All information som genereras kommer att anonymiseras vilket garanterar att du inte kan bli identifierad. Dessutom kommer all information bevaras på ett säkert sätt som förhindrar att det försvinner vid exempelvis stöld. Du har din fulla rätt att avbryta ditt deltagande när som helst under intervjun utan några påföljder.

Din medverkan skulle vara av stor betydelse för mitt resultat. Om du kan tänka dig delta i min studie önskar jag gärna/mailbekräftelse. Innan intervjun påbörjas får ni läsa detta samtyckesbrev för att godkänna er medverkan och att ni har tagit del av informationen angående studiens innehåll.

Varmt välkommen att kontakta oss om du har några frågor gällande den här undersökningen och/eller ditt deltagande.

Kobra Eliassi på telefon 0739378900 (ke222jm@student.lnu.se) eller handledare Nina Ernst (nina.ernst@lnu.se). Tack för visat intresse! Vänliga hälsningar Kobra

Bilaga 2

Intervjufrågor

1. Hur länge har du arbetat på mellanstadiet?
2. Vilken pedagogisk examen har du?
3. Hur många elever har du i din klass och hur många elever i din klass har ett annat modersmål än svenska och läser svenska som andra språk?
4. Vad är flerspråkighet för dig?
5. Hur många av dina elever får undervisning i sitt modersmål?
6. Varför är det viktigt att eleverna ska delta i modersmålsundervisning?
7. Vilka svårigheter stöter du på i undervisningen?
8. Hur ser du på elevernas modersmål, som tillgång eller problem?
9. Hur ser du på användning av flerspråkighet i undervisningen?
10. Hur många språk talar du själv?
11. Hur skiljer man inlärningssvårigheter från språksvårigheter för de flerspråkiga eleverna?
12. Samarbetar du med modersmåls lärare? Om ja, på vilket sätt?
13. Hur ser samarbete ut med lärare i svenska som andraspråk?
14. Använder du dig av elevernas egna erfarenheter och kunskaper på sitt modersmål i din undervisning?

15. Händer det någon gång att du planerar in att eleverna ska få använda sitt modersmål under en lektion? Om ja. Hur ofta och i vilket syfte?

16. Vilka för- och nackdelar finns det/kan det finnas med att låta eleverna använda ett annat språk än svenska under lektionstid?

17. Hur arbetar du språk- och kunskapsutvecklande med flerspråkiga elever?

18. Hur gör du för att ta till vara elevernas tidigare erfarenheter och för att få in erfarenheter i undervisningen?

19. Hur följer du elevers språkutveckling på modersmålet och på svenska?

20. Vad har språket för betydelse?

21. Vilka hjälpmedel använder du dig av för att stötta flerspråkiga elever i svenskundervisningen?

22. Vilka undervisningsmetoder använder du dig av för att flerspråkiga elever ska utveckla sina kunskaper?

23. Hur arbetar du med berättande inslag i undervisningen med flerspråkiga elever?

24. Vilka positiva effekter ser du med ett berättande arbetssätt hos flerspråkiga elever?